

HANKINTASTRATEGIA

Hyväksytty

Kh 25.10.2021 § 484

Kansallinen hankinta-strategia 2020

Julkisten hankintojen vaikuttavuuden kehittäminen edellyttää, että strateginen johtaminen ja hankintataidot ovat kunnossa. Tietojohtaminen ja vaikuttavuuden arviointi tukevat strategista johtamista.

Kehittämistyön runkona on toimivien ja laadukkaiden tuotteiden sekä palveluiden hankkiminen siten, että kaikki osapuolet ovat osallisina prosessissa ja markkinat ovat elinvoimaiset.

STRATEGINEN JOHTAMINEN

Johdamme hankintoja strategisena toimintona ja hyödynnämme hankintojen potentiaalin tavoitteidemme saavuttamisessa.

TIETOJOHTAMINEN JA VAIKUTTAVUUS

Suomi on edelläkävijä hankintojen tiedolla johtamisessa ja vaikuttavuuden kehittämisessä.

INNOVAATIOT

Ratkaisemme haasteita innovaatioilla ja teemme hankintoja kokeilevasti ja kehitysmuotoisesti.

SOSIAALINEN KESTÄVYYS

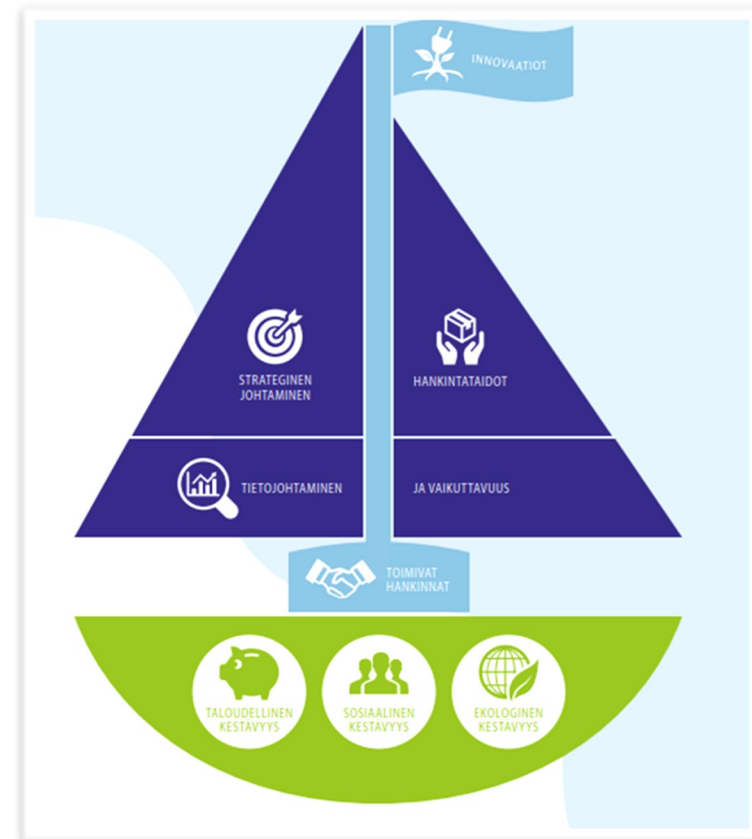
Edistämme hankinnoilla sosiaalista yhteiskuntavastuuta julkishallinnon sekä yksityisen ja kolmannen sektorin yhteistyönä.

TALOUDELLINEN KESTÄVYYS

Edistämme hankinnoilla yhteiskuntavastuullisesti julkisen talouden kestävyyttä.

EKOLOGINEN KESTÄVYYS

Suomi on ekologisten julkisten hankintojen suunnannäyttävä.

TOIMIVAT HANKINNAT

Teemme toimivia ja laadukkaita hankintoja osallistavasti ja edistäen markkinoiden elinvoimaisuutta.

HANKINTATAIDOT

Teemme hankinnat ammattimaisesti ja kehitämme osaamistamme jatkuvasti.

TURUN KAUPUNGIN HANKINTASTRATEGIA

JOHDANTO

1. Strateginen tiedolla johtaminen
2. Hankintojen vaikuttavuus
3. Hankintataitojen kehittäminen
4. Terve kilpailu ja toimivat hankinnat
5. Innovaatiot
6. Taloudellinen kestävyys
7. Sosiaalinen kestävyys
8. Ekologinen kestävyys

Turun kaupungin hankintastrategia

JOHDANTO

Hankintastrategian tavoitteena on tukea Turun kaupunkistrategian sekä strategiaa tukevien ohjelmien ja hankkeiden toteuttamista. Strategiassa on otettu huomioon keskeiset strategia-asiakirjat kuten Turun kaupunkistrategia - Turku 2029, strategiset ohjelmat: Hyvinvointi ja aktiivisuus sekä Kilpailukyky ja kestävä kasvu sekä Turun ilmastosuunnitelma. Hankintastrategian laadinnassa on hyödynnetty 9.9.2020 julkaistua ensimmäistä kansallista julkisten hankintojen strategiaa sekä Suomen kiertotalouden tiekarttaa. Palvelujen tuotantotapoja koskevat linjaukset tehdään erillisessä palvelustrategiassa.

Vastuullisilla ja vaikuttavilla hankinnoilla hyvinvointia asukkaille

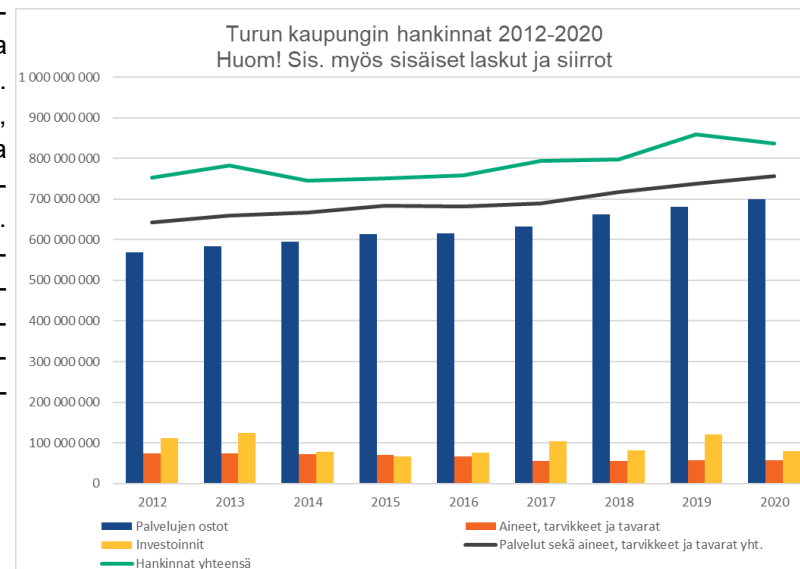
Hankintastrategiassa painotus on hankintojen vastuullisuudessa sekä taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti vaikuttavissa hankinnoissa. Vaikuttavia hankintoja mahdollistavia tekijöitä ovat muun muassa: strategisen johtamisen ja hankintaosaamisen vahvistaminen ja varmistaminen, sopimusten elinkaarihallinnassa onnistuminen, toimittajayhteistyön kehittäminen, hankintojen toteutus yhdessä markkinoiden kanssa sekä kyky innovatiivisuuteen ja rohkeisiin kokeiluihin. Vaikuttavat hankinnat

edellyttävät myös tiedolla johtamista, jonka perustana ovat digitalisoidut prosessit, hankintojen vaikuttavuustavoitteiden järjestelmällinen seuraaminen ja kyky saada aikaan myönteistä muutosta vaikuttavuuden kehittämisessä.

Hankintaprosessin eri vaiheissa voidaan vaikuttaa Turun kaupunkitasoisten tavoitteiden saavuttamiseen. Esimerkiksi palveluhankintoja valmisteltassa tulee ottaa huomioon kaupungin strategiset tavoitteet, palvelutarpeissa tapahtuneet muutokset, asiakaskokemukset, palvelujen saavutettavuus palvelujen vaikuttavuustavoitteet, mahdollisuudet ratkaista palvelutarpeita innovatiivisten hankintojen avulla ja asukkaiden osallistumismahdollisuudet suunnitteluun. Hankintojen valmistelussa on toisinaan otettava huomioon laaja-alaisesti toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset ja pyrittävä ennakoimaan tulevaisuuden tarpeita. Valmistelun pohjalta laaditaan tarjouspyyntöjä, joihin on kirjattu kunkin hankinnan kannalta relevantteja vaatimuksia. Vaatimuksissa vaikuttavuustavoitteet voivat painottua eri tavoin. Esimerkiksi kaupungin hiilineutraalisuustavoitteet tavoitteet painottuvat vahvasti muun muassa rakentamisen ja kuljetusten hankinnoissa, kun taas sosiaalisen vastuullisuuden tavoitteet korostuvat sosiaali- ja terveystalouksissa.

Hankinnoilla kustannustehokkuutta

Hankinnat eli sisäiset ja ulkoiset palvelujen, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot sekä investoinnit muodostavat merkittävän osan Turun kaupungin menoista. Turun kaupungin vuosittaisten hankintojen euromääräinen volyyymi oli vuonna 2020 noin 837 miljoonaa euroa. Hankintojen arvosta suurin osa oli palvelujen ostoja, noin 699 miljoonaa euroa, eli noin 83,5%. Aineiden, tavaroiden ja tarvikkeiden osuus oli noin 58 miljoonaa euroa (6,9%) ja investointeja tehtiin vuonna 2020 noin 80 miljoonan euron (9,6%) arvosta. Palveluhankintojen arvo vuosittain on ollut selvässä kasvussa viime vuosina, mikä käy ilmi alla olevasta kuvasta.

Turun kaupungin hankintastrategia

Hankintapalvelut toteutti 120 tavara- ja palveluhankintojen kilpailutusta vuonna 2020. Kilpailutuksista suurin osa, 77 (64,2%), oli korvaavia hankintoja. Uushankintoja kilpailutettiin 35 (29,2%), ja muita kilpailutuksia, esimerkiksi innovatiivisia kilpailutuksia, tehtiin 8 (6,7%). Vuosien 2018-2020 kilpailutettujen tavara- ja palveluhankintojen ennakoitu arvo oli vuositasolla keskimäärin 267 miljoonaa euroa.

Turun kaupunki vastaanotti vuonna 2020 yli 239 000 ostolaskua yhteensä 10 412 eri toimittajalta. Toimittajien joukossa on tuhansia pienyrityksiä ja elinkeinonharjoittajia tilausten painottuessa pienelle suurempien toimittajien joukolle.

Hankintaprosessin ohjaus ja kehittäminen, palvelujen ja tavaroiden kilpailuttaminen, operatiivinen ostaminen ja ostolaskujen käsittely on kaupunkiorganisaatiossa keskitetty. Hankintoja koskeva päätöksenteko kaupungin yhteishankintoja lukuun ottamatta, sekä ostotilausten tekeminen ja hyväksyminen on hajautettu koko kaupunkiorganisaatioon. Keskittäminen edesauttaa hankintaosaamisen ja ammattimaisen ostotoiminnan vahvistumista, yhteisten toimintatapojen kehittämistä, hankintojen lainmukaista toteuttamista, yhteishankintasopimusten tekemistä ja kaupungin yhteisen hankintavolyymin hyödyntämistä.

Hankintastrategian kahdeksan teemaa

Hankintastrategiassa on kahdeksan pääteemaa, joita ovat strateginen tiedolla johtaminen, hankintojen vaikuttavuus, hankintataitojen kehittäminen, terve kilpailu ja toimivat hankinnat, innovaatiot sekä taloudellinen, sosiaalinen ja ekologinen kestävyys. Kullakin hankintastrategian teemalla on tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit. Hankintastrategian tavoitteiden saavuttaminen edellyttää muun muassa hankintakategorioiden määrittelyä ja kategoriakohtaisia linjauksia tavoitteista, toimenpiteistä ja mittareista. Linjausten avulla luodaan vaikuttavuustavoitteita ja mittareita hankintoihin, joissa on suurin potentiaali saada aikaan positiivisia vaikutuksia.

Strategiaa sovelletaan palvelujen, aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden hankinnoissa ja käyttöoikeussopimuksissa sekä investoinneissa. Kaupunkikonsernin yhteisöt noudattavat toiminnassaan hankintastrategian linjauksia lainsäädännön puitteissa.

Hankintastrategian vaikuttavuuden tavoitteilla ja toimenpiteillä tuetaan Turun kaupungin palvelurakenteen kehittymistä, edistetään hankintojen kustannustehokkuutta ja hankitaan laadukkaita ja vaikuttavia julkisia palveluja Turun kaupungin asukkaille.

Hankintastrategian onnistunut toimeenpano edellyttää muun muassa tehokasta viestintää, henkilöstön osallistamista ja koulutusta, uusia toimintatapoja, työkalutuurin uudistamista sekä jatkuvaa toiminnan arviointia ja mittareiden seuranta.

Vastuullisilla hankinnoilla #turkutekeehyvä

1. Strateginen tiedolla johtaminen

Tiedolla johtaminen on oikeaan ja ajantasaiseen tietoon perustuvaa päätöksentekoa, joka ei perustu mielikuviin tai mielipiteisiin. Tietoa hankitaan analysoimalla dataa sekä hyödyntämällä järjestelmiä, tekoälyä ja teknologioita. Hankintojen strategisella tiedolla johtamisella varmistetaan, että Turun kaupungin strategiset tavoitteet toteutuvat hankinnoissa, hankintoja ja hankintasopimuksia johdetaan kokonaisvaltaisesti ja että hankinnat mahdollistavat kaupungin ydintoiminnan.

Strategisen tiedolla johtamisen tavoitteena on vahvistaa hankintojen strategista merkitystä Turun kaupungin tulos- ja omistajaohjauksessa, hyödyntää hankintojen potentiaali sekä panostaa hankintasopimusten johtamiseen ja toimittajayhteistyön toteuttamiseen. Tiedolla johtamisen varmistamiseksi tavoitetilana on digitalisoitu hankintaprosessi, sopimus- ja ostolaskudatan avaaminen sekä kyky hyödyntää hankintatietoa siten, että hankintojen avulla voidaan kehittää ja tarjota laadukkaita palveluja ja tuotteita Turun kaupungin asukkaille.

Tavoitteiden saavuttamiseksi strategisista tavoitteista johdetaan linjauksia, vähimmäisvaatimuksia, laatukriteereitä ja sopimusehtoja tuleviin hankintoihin. Päätöksenteon tueksi kehitetään kustannus-hyötyanalyysi -malleja. Hankintojen suunnittelu kytketään tiiviimmin osaksi toiminnan ja talouden vuosisuunnitteluprosessia, jotta tulevat hankinnat ovat ennakoitavissa ja entistä paremmin valmisteltavissa. Tavanomaisissa hankinnoissa aikajänne on 1-2 vuotta, innovatiivisissa hankinnoissa ja investointihankkeissa yleensä useita vuosia. Vuosisuunnittelun yhteydessä tunnistetaan strategisesti merkittävät hankinnat.

Niiden osalta järjestetään varhaisen vaiheen markkinavuoropuheluita ja julkaistaan tietopyyntöjä, joiden tavoitteena on markkinaymmärryksen lisääminen ja markkinan kehittäminen. Kilpailutuksissa ja sopimushallinnassa panostetaan etenkin strategiaan hankintoihin.

Hankintakokonaisuudet kategorisoidaan ja niille luodaan kategoriastategiat. Näin parannetaan hankintojen vaikuttavuuspotentiaalin arviointia sekä eri hankintoihin soveltuvien tarkoituksenumakaisten tavoitteiden ja seurattavien mittareiden luontia.

Tiedolla johtaminen edellyttää, että tietoa voidaan muokata kaupunkiorganisaation tarpeisiin ja että hankintoja koskevia tilannekatsauksia, raportteja ja analyyskejä tuotetaan säännöllisesti. Tiedon aktiivinen jakaminen ja hyödyntäminen, parhaiden käytäntöjen jakaminen seutuyhteis-

työssä ja muiden hankintayksiköiden kanssa sekä erilaisten verkostojen hyödyntäminen edistävät strategisten tavoitteiden toteutumista.

Hankintasopimuksia valvotaan palvelujen ja tuotteiden laadun sekä kustannustehokkuuden varmistamiseksi kehittämällä sopimushallinnan ja toimittajayhteistyön toimintaperiaatteita ja -malleja ja hyödyntämällä sopimushallintajärjestelmää. Sopimukseen liittyvät riskit tunnistetaan jo hankinnan valmisteluvaiheessa ja riskejä hallitaan koko sopimuksen elinkaaren ajan. Strategisesti merkittävien hankintojen sopimusten osalta tehdään entistä tiiviimpää toimittajayhteistyötä. Hankintasopimuksissa varaudutaan riittävällä tavalla häiriötilanteisiin sekä normaali- että poikkeusoloissa.

Tavoitteena on, että hankintaprosessi on hallinnollisesti tehokas. Tämä edellyttää muun muassa toimimista yhteisten ohjeiden ja käytäntöjen mukaisesti sekä sähköisten järjestelmien tehokasta käyttöä. Hankintatoimen tarkoituksenmukaisella organisoinnilla hankintoja voidaan toteuttaa mahdollisimman taloudellisesti, laadukkaasti ja suunnitelmallisesti olemassa olevat kilpailuolosuhteet hyödyntäen.

Hankintojen strategisen tiedolla johtamisen mittareilla varmistetaan Turun kaupungin hankintastrategian toteuttaminen siten, että sen tavoitteet voidaan saavuttaa. Mittareilla seurataan, että tiedolla johtamisen perustana olevia järjestelmiä käytetään, strategisesti merkittävimmät hankinnat on tunnistettu, hankinnat on kategorisoitu, kategoriakohtaiset strategiat on luotu sekä että kustannussäästö/hyötymalli on laadittu ja käytössä. Mittareiden avulla seurataan myös sitä, että kaupungilla on sopimushallintaan ja toimittajayhteistyöhön tarvittavat mallit ja että ne ovat käytössä.

1. Strateginen tiedolla johtaminen

Tavoite	Toimenpiteet ja aikataulu	Keskeiset mittarit
<ul style="list-style-type: none"> Hankintojen avulla edistetään Turun kaupungin strategisten tavoitteiden saavuttamista. Hankintojen strategista merkitystä Turun kaupungin tulos- ja omistajaohjauksessa lisätään hankintojen potentiaalin hyödyntämiseksi. Panostetaan hankintasopimusten johtamiseen ja toimittajayhteistyön kehittämiseen. Hankintaprosessi on digitalisoitu tiedolla johtamisen mahdollistamiseksi. Hankintaprosessi on hallinnollisesti tehokas. Tietoa hyödyntämällä luodaan edellytykset jatkuvalle palvelujen kehittämiseksi ja kustannustehokkuudelle. 	<ul style="list-style-type: none"> Turun kaupungin strategisista tavoitteista luodaan linjauksia ja johdetaan hankintoihin vaatimuksia, laatukriteerejä ja sopimusehtoja. Strategisesti merkittävimmät hankintakokonaisuudet tunnistetaan. Hankintakokonaisuudet kategorisoidaan ja kategorioille luodaan strategiat. Hankintojen suunnittelu on kytketty osaksi toiminnan ja talouden suunnitteluprosessia. Hankintasopimuksia valvotaan palvelujen ja tuotteiden laadun sekä niiden kustannustehokkuuden varmistamiseksi kehittämällä sopimushallinnan ja toimittajayhteistyön toimintaperiaatteita ja -malleja. Lisätään tiedolla johtamista päätöksenteossa kehittämällä ja automatisoimalla hankintatiedon analysointia ja raportointia hyödyntäen tekoälyä ja teknologioita. Kehitetään kustannus-hyötyanalyysi -malleja hankintojen päätöksenteon tukemiseksi. Hankinnoissa varaudutaan häiriötilanteisiin sekä normaali- että poikkeusoloissa. Jaetaan ja hyödynnetään aktiivisesti parhaita käytäntöjä seutuyhteistyössä ja muiden hankintayksiköiden kanssa sekä hyödynnetään kansallisia ja kansainvälisiä verkostoja. 	<ul style="list-style-type: none"> Jatkuva 2022 > jatkuva 2022-2023 > jatkuva 2022 > jatkuva 2022-2024 > jatkuva Jatkuva 2022 > jatkuva Jatkuva Jatkuva <ul style="list-style-type: none"> Hankintatoimeksiantoa valmisteltaessa arvioidaan, kuinka oleellisesti tulevassa hankinnassa näkyvät hankintastrategian keskeiset osa-alueet: hankintojen vaikuttavuus, terve kilpailu ja toimivat hankinnat, innovaatiot sekä kestävä kehitys (sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen). Sopimuskauden aikana tehdään arviointi uudelleen. (Seuranta: numeraalinen arviointi. 1 = ei vaikutusta, 2 = vähäinen vaikutus, 3= hyvin merkittävä vaikutus) Arvioinnin pohjalta päätetään sovitaan toimeksianton toteuttamisen resursseista, hankintamenettelystä ja hankintakriteeristöä. Sopimushallintajärjestelmä on käytössä hankintasopimuksissa kaikilla palvelualueilla.* Sopimushallinnan ja toimittajayhteistyön periaatteet on määritelty.* Sopimushallinnan järjestelmään on määritelty sopimuksen hallinnan kannalta keskeiset seurattavat asiat sekä ajankohdat ja järjestelmästä lähtee herätteet sopimusyhteyshenkilöille.* Sopimusten hallintamalleissa huomioidaan kategorioiden painotukset.* Kaikki hankinnat ja tilaukset tehdään sähköisillä järjestelmillä.* Strategisesti merkittävimmät hankinnat on tunnistettu.* Hankinnat on luokiteltu eri kategorioihin.* Hankintakategorioille on luotu strategiat.* Kustannussäästö/hyötymalli on laadittu ja käytössä.* <p>(*Seuranta: kyllä/ei)</p>

2. Hankintojen vaikuttavuus

Hankinnoilla voidaan muun muassa vaikuttaa yleisen hyvinvoinnin ja taloudellisuuden lisäksi ympäristöseikkoihin ja jopa ihmisten käyttäytymismalleihin. Vaikuttavuudella tarkoitetaan sitä, millaisia myönteisiä yhteiskunnallisia muutoksia tai hyötyjä hankinnoilla saadaan aikaan. Vaikuttavuusperusteisuudella tarkoitetaan hankintaa, jossa tilaaja määrittelee lopputuloksen, ei sen tuottamista.

Hankintastrategian vaikuttavuuden tavoitteilla ja toimenpiteillä tuetaan Turun kaupungin palvelurakenteen kehittymistä ja edistetään hankintojen kustannustehokkuutta.

Tunnistetaan hankinnat, joilla voidaan edistää vaikuttavuutta liittyen hankintastrategian taloudellisen, ekologisen ja sosiaalisen kestävä kehityksen sekä kustannustehokkuuden tavoitteisiin. Vaikuttavuutta edistävien hankintojen toteuttamisessa hyödynnetään markkinatietoa ja markkinavuoropuhelua sekä yritysvaikutusten arviointitietoa.

Taloudellisen kestävyden edistämiseksi selvitetään elinkaarikustannukset hankinnoissa, joissa niitä syntyy. Hankintojen valmisteluvaiheessa arvioidaan niiden vaikuttavuutta myös vastuullisuuden näkökulmasta. Näitä hankintoja edistetään määrittelemällä niille hankintastrategian vaikuttavuuteen liittyviä tavoitteita. Niiden pohjalta laaditaan hankinnan kohteen kriteerit ja vaatimukset, tarjoajia koskevat soveltuvuusvaatimukset, tarjousten ver-

tailuperusteet ja sopimusehdot. Palvelun tuottamiseen sopimuskaudella laaditaan hankintakohtaisesti vaikuttavuusmittarit, joiden käyttöön palveluntuottajilta edellytetään sitoutuvan.

—

Asukas- ja asiakaslähtöisyys ohjaavat vaikuttavuustavoitteiden asettamista ja hankintojen toteuttamista. Loppukäyttäjien tarpeet selvitetään ja palvelujen erilaiset toteuttamis- ja järjestämisvaihtoehdot arvioidaan osallistamalla kaupungin asukkaita ja asiakkaita ja ottamalla heidät mukaan palvelujen suunnitteluprosessiin. Sosiaali- ja terveystalouksissa lainsäädäntö edellyttää asiakkaan kuulemistamista, mutta myös muissa palveluissa on tärkeää kuulla loppukäyttäjien näkemyksiä ja kokemuksia hankinnan vaikuttavuuden parantamiseksi.

—

Hankintojen vaikuttavuutta mitataan seuraamalla onko tunnistettu sellaiset hankinnat, jotka ovat merkittäviä kaupunkistrategian vastuullisuuteen ja kustannustehokkuuteen liittyvien tavoitteiden edistämiseksi. Niiden osalta varmistetaan onko vaikuttavuustavoitteet ja sopimusaikana seurattavat asiat määritetty. Vaikuttavuustavoitteiden toteutumista seurataan hankintakohtaisilla vaikuttavuusmittareilla.

2. Hankintojen vaikuttavuus

Tavoite	Toimenpiteet ja aikataulu		Keskeiset mittarit
<ul style="list-style-type: none"> Edistetään vaikuttavuusperusteisia hankintoja sekä kehitetään vaikuttavuuden arviointia ja mittaamista. Hankinnoilla tuetaan Turun kaupungin palvelurakenteen kehittymistä ja edistetään kustannustehokkuutta. Kaupungin strategiat sekä asukas- ja asiakaslähttöisyys ohjaavat vaikuttavuustavoitteita sekä hankintojen toteuttamista. 	<ul style="list-style-type: none"> Tunnistetaan hankinnat, jotka ovat merkittäviä kaupungin strategian edistämisen näkökulmasta. Määritellään niille vaikuttavuustavoitteet ja sopimusaikana seurattavat vaikutukset. Laaditaan hankintakohtaiset vaikuttavuusmittarit ja käytetään niitä kilpailutuksessa sekä asiakkuuden hallinnassa. Hankinnat valmistellaan ennakoivasti yhteistyössä järjestämistoiminnon, palvelualueiden ja hankintapalveluiden kanssa. Hankinnoissa edistetään uusien asiakaslähttöisten palveluiden ja ratkaisujen kehittämistä kartoittamalla asiakastarpeita sekä osallistamalla asukkaita ja asiakkaita palveluiden kehittämiseen. 	<p>2022-2023 > jatkuva</p> <p>2022 > jatkuva</p> <p>Jatkuva</p>	<ul style="list-style-type: none"> On tunnistettu hankinnat, jotka ovat merkittäviä kaupungin strategian edistämisen näkökulmasta ja näille on määritelty vaikuttavuustavoitteet ja sopimusaikana seurattavat vaikutukset. * Vaikuttavuuden mittaamisen ja arvioinnin työkaluja on laadittu ja otettu käyttöön tähän soveltuvissa hankinnoissa.* Vaikuttavuusmittareiden lukumäärä vuodessa ja lukumäärän kehitys. Vaikuttavuustavoitteiden toteutumista seurataan hankintakohtaisesti. * <p>(*Seuranta: kyllä/ei)</p>

3. Hankintataitojen kehittäminen

Hankintataitojen kehittäminen ja ylläpito ovat tärkeässä roolissa onnistuneissa hankintaprojekteissa. Tavoitteena onkin nähdä hankintaosaaminen kaupungin ydinkyvykkyytenä, jossa hankinnat etenevät suunnitelmallisesti edistämällä kaupungin taloudellista, sosiaalista ja ekologista kestävyyttä ja kaupunkilaisten hyvinvointia.

Kaupungin hankintaosaamisen tasoa arvioidaan ja osaamista kehitetään yhtenäistämällä toimintamalleja, luomalla ohjeistuksia, ottamalla käyttöön hankintojen toteuttamista tukevia työkaluja ja kouluttamalla järjestelmällisesti henkilöstöä huomioiden kunkin osaamistaso ja rooli hankintojen toteuttamisessa. Tavoitteena on luoda hankintojen peruskoulutusohjelma kaupungin johdon, esimiesten ja muun henkilöstön tueksi.

Hankintatoimea ohjaavat erityisesti hankintalait, tilaajavastuulaki, kuntalaki, julkisuuslaki sekä Turun kaupungin säännöt ja ohjeet, joiden hallinta on edellytys hankintojen onnistuneelle läpiviennille. Hankintoja tekevät henkilöt tuntevat hankintasäädösten lisäksi kaupungin hankintaohjeet, strategiat sekä kestävän kehityksen periaatteet ja huomioivat ne hankintojen suunnittelussa.

Hankintoihin liittyvät viestintätaidot ovat hyvällä tasolla ja viestintä on aktiivista ja yhdenmukaista niin sisäisesti kuin ulkoisestikin. Viestintä on suunnitelmallista, tehokasta ja vaikuttavaa ja viestinnässä osataan käyttää monipuolisesti eri menetelmiä.

Hankintasopimusten sopimushallintaan liittyvää osaamista kehitetään. Hankintasopimuksia ja -raportteja seurataan sopimuskauden aikana ja niiden sekä sopimussyhteistyön tuottamaa tietoa hyödynnetään seuraavien hankintojen valmistelussa. Myös hankintasopimukseen sisällytetyt laatu- ja ympäristövaatimuksia sekä muita sopimuksen mukaisten tavoitteita toteuttamista seurataan.

Hankintataitojen kehittymistä mitataan koulutusmäärien lisäksi kohdennetuilla käyttäjäkyselyillä, joihin vastaavat ohjeistuksia ja työkaluja käyttävät tahot. Palautteen perusteella materiaalia parannetaan. Hankintaosaamisen tasoarviointi tehdään Hankinta-Suomen arviointityökalulla.

3. Hankintataitojen kehittäminen

Tavoite	Toimenpiteet ja aikataulu		Keskeiset mittarit
<ul style="list-style-type: none"> Nähdään hankintaosaaminen Turun kaupungin ydinkyvyykkytenä. Hankintaosaamista kehitetään jatkuvasti. 	<ul style="list-style-type: none"> Arvioidaan kaupungin hankintaosaamisen taso käyttämällä kansallista Hankinta-Suomen arviointityökalua. Kehitetään kaupunkikonsernin hankintaosaamista yhtenäisillä toimintamalleilla, ohjeistuksilla, työkaluilla ja systemaattisella koulutuksella, jossa huomioidaan hankintojen eri osaamisalueet. Sopimussyhteistyötä koskevaa tietoa sekä hankintaraportteja hyödynnetään seuraavien hankintojen valmistelussa. Vaikutetaan hankintasäännösten uudistamiseen kilpailutusten sujuvoittamiseksi tekemällä yhteistyötä muiden hankintayksiköiden kanssa. 	<p>2022 > joka toinen vuosi</p> <p>2022-2023 > jatkuva, luodaan hankintojen koulutusohjelma kaupungin henkilöstölle</p> <p>Jatkuva</p> <p>Jatkuva</p>	<ul style="list-style-type: none"> Yhtenäiset hankintojen toimintamallit ja hankintaohjeet laadittu.* Hankintaohjeistuksen ja toimintamallien käytettävyys ja käyttöaste (kysely). Hankintojen koulutusohjelma on käytössä.* Hankintojen koulutusohjelman suorittaneiden määrä. Hankintaosaamisen tasoarviointi tehty kehitteillä olevalla Hankinta-Suomen arviointityökalulla huomioon ottaen eri hankintatehtäviä suorittavien roolit.* Hankintapalveluiden henkilöstön osallistuminen koulutuksiin (lkm/vuosi). <p>(*Seuranta: kyllä/ei)</p>

4. Terve kilpailu ja toimivat hankinnat

Hankinnat muodostavat merkittävän menoerän Turun kaupungin taloudessa. Hankinnoilla vaikutetaan sekä kaupungin talouteen että alueen elinvoimaisuuteen.

Kaupungissa tehtävät laadukkaat hankinnat vaikuttavat uuden liiketoiminnan syntymiseen, markkinoiden kehittämiseen ja alueen elinvoiman lisäksi kaupunkilaisten palvelujen parantumiseen ja kehittämiseen. Toimivien ja laadukkaiden hankintojen toteuttaminen tehostaa myös julkisten varojen käyttöä ja elävöittää markkinoita. Toimiva hankinta on hyvin suunniteltu, tasapuolisesti ja syrjimättömästi tarjoajia kohteleva sekä avoin ja saavutettava.

Hankinnat pyritään järjestämään siten, että pienet ja keskiuuret yritykset ja muut yhteisöt pääsevät tasapuolisesti muiden tarjoajien kanssa osallistumaan tarjouskilpailuihin.

Kilpailun edistäminen tuleekin nähdä kaupungin strategisena etuna.

Tavoitteena on kehittää hankintoja entistä toimivimmiksi selkeyttämällä ja yhdenmukaistamalla tarjouspyyntöasiakirjoja sekä edistämällä kilpailua avoimella viestinnällä. Järjestämällä varhaisen vaiheen markkinavuoropuheluita ja tiedottamalla tulevista hankinnoista eri kokoisia paikallisia yrityksiä kannustetaan osallistumaan tarjouskilpailuihin yksin tai yhteenliittymänä.

Markkinoita kartoitetaan, pyritään tunnistamaan markkinoilla tapahtuvia muutoksia ja tarjouspyynnöt laaditaan siten, että mahdollinen uutuusarvo huomioidaan jo valmisteluvaiheessa.

**TIESITKÖ, ETTÄ
VUONNA 2020**

**KYMMENEN SUURIMMAN TOIMITTAJAN
OSUUS KAIKISTA HANKINNOISTA OLI 38 %**

**SADAN SUURIMMAN TOIMITTAJAN OSUUS
KAIKISTA HANKINNOISTA OLI 69 %**

Asetettuihin tavoitteisiin päästään avoimuudella, ennakoidusti kielinäkökohtat huomioiden, hankintojen hyvällä suunnittelulla, kehittämällä yhteistyötä ja vuorovaikutusta erikokoisten markkinatoimijoiden ja yrittäjäjärjestöjen kanssa sekä osallistamalla kaupunkilaisia hankintojen suunnitteluun. Näin voidaan lisätä tarjouskilpailujen vetovoimaa ja tuoda hankinnat kattavasti tiedoksi tarjoajille.

Pienhankintojen laajempi ilmoittaminen muun muassa lisäämällä julkisia hankintailmoituksia ja käyttämällä pienhankintaportaalia saavuttaa laajemmin tarjoajia ja tuo hankinnat paremmin myös pienempien yritysten saavutettaviksi.

Tavoitteiden saavuttamista seurataan uusien järjestelmien avulla, jotka mahdollistavat hankintojen johtamisen ja hankintasopimusten seuraamisen entistä paremmin mm. sopimusten mukaisten ostojen, ohiosojen sekä pienhankintojen osalta.

Seurattavien mittareiden avulla saadaan tietoa markkinavuoropuhelujen ja vastaavien vuorovaikutteisten tilaisuuksien ja niihin osallistuneiden yritysten määrästä.

Mittarit tuottavat myös tietoa saatujen tarjousten määrästä ja laadusta sekä siitä, ovatko kilpailutukset johtaneet valitukseen ja oikaisuvaatimuksiin.

4. Terve kilpailu ja toimivat hankinnat

Tavoite	Toimenpiteet ja aikataulu	Keskeiset mittarit
<ul style="list-style-type: none"> Kilpailun edistäminen ymmärretään Turun kaupungin strategisena etuna. Toimivia ja laadukkaita hankintoja tehdään edistään markkinoiden elinvoimaisuutta. Hankinnoista viestitään avoimesti ja ennakoivasti. 	<ul style="list-style-type: none"> Laaditaan selkeitä ja ymmärrettäviä tarjouspyyntöasiakirjoja realistisella aikataululla yhteisiä asiakirjapohjia käyttämällä. Kartoitetaan markkinoita ja lisätään tietopyyntöjä sekä markkinavuoropuheluita. Lisätään avointa viestintää tulevista hankinnoista laatimalla viestintäsuunnitelma ja esim. tarjoajille järjestettävillä infotilaisuuksilla ja kannustetaan eri kokoisia yrityksiä osallistumaan hankintoihin (ml. paikalliset yritykset). Lisätään vuorovaikutusta markkinoiden kanssa arvioimalla hankintojen yritysvaikutuksia ja kehittämällä yhteistyötä yrittäjäjärjestöjen kanssa. Kannustetaan tarjoajia tekemään yhteistyötä esimerkiksi tarjousyhteenliittymän tai alihankinnan kautta. Lisätään pienhankintojen saavutettavuutta markkinatoimijoille. Hankinnat toteutetaan tarkoituksenmukaisina kokonaisuuksina. 	<ul style="list-style-type: none"> Saatujen tarjousten määrä, vertailu vuosittain ja strategisesti tärkeiden kilpailutusten osalta edellisiin vastaaviin kilpailutuksiin. Valitusten ja oikaisujen lukumäärä vuosittain. Seuranta: muutos vuositasolla. Tietopyyntöjen ja markkinavuoropuheluiden määrä suhteessa kaikkiin tehtyihin hankintoihin. Seuranta: osuuden kehitys vuositasolla. Sopimuksen mukaisten ostojen ja ohioistojen osuus (%) kaikista ostoista ja näiden vuosimuutos. Pienhankintaohjelman käyttöaste ja käyttöasteen muutos vuosittain seurattuna.

5. Innovaatiot

Innovatiivisen hankinnan kohteena on uudenlainen tuote tai palvelu, joka ei ole vielä laajasti käytössä. Innovatiivisesta hankinnasta voidaan puhua myös silloin, kun hankinnan toteutustapa on uudenlainen. Hankinta voi olla innovatiivinen hankintamenettelystä riippumatta, mutta sillä tulee olla uutuusarvo ja sen lopputuloksena tulee syntyä parempi lopputulos tilaajan, toimittajan tai palvelun käyttäjän kannalta.

Toimimalla innovaatiomyönteisesti tehdään kustannustehokkaita hankintoja hyödyntämällä ja huomioimalla markkinan tuottamia uusia innovaatioita sekä kehittämällä uudenlaista liiketoimintaa yhdessä markkinatoimijoiden ja kaupunkiorganisaation kanssa. Innovatiivisten hankintojen avulla voidaan parantaa julkisten palveluiden laatua, tehokkuutta sekä pienentää hankintojen elinkaarikustannuksia. Innovaatiomyönteinen ja kokeilukulttuuria tukeva hankintayksikkö on houkutteleva myös uudenlaisia ratkaisuja tuottaville yrityksille.

Turun kaupungissa pyritään tunnistamaan innovaatiopotentiaali hankinnoissa ja lisäämään innovatiivisten hankintojen osuutta hankinnoissa. Innovatiivisten hankintojen suunnittelun tukena hyödynnetään markkinakartoituksia, kuten markkinavuoropuheluita ja tietopyyntöjä, joiden avulla saadaan tietoa valmiista ja kehitteillä olevista ratkaisuista. Erilaisten kannuste- ja riskienjakomallien avulla voidaan edistää innovaatiomyönteisten markkinoiden kehittymistä esimerkiksi jakamalla innovaatioon liittyviä epävarmuustekijöitä kuten kustannuksia Turun kaupungin ja yritysten välillä.

Innovaatiomyönteisyyden kehittämiseksi vahvistetaan vuorovaikutusta ja tehdään järjestelmällistä ja jatkuvaa yhteistyötä Turun kaupungin, yritysten, yritysjärjestöjen ja seutukuntien kanssa.

Innovatiivisten hankintojen tiekarttaa hyödynnetään ja kehitetään, innovatiiviset hankinnat sisällytetään osaksi vuosijohtamista ja -suunnittelua. Organisaation sisäistä vuorovaikutusta tehostetaan innovatiivisten hankintojen tunnistamiseksi.

Tavoitteiden toteutumista mitataan innovatiivisten hankintojen ja järjestettyjen markkinavuoropuhelujen määrällä sekä hankintamenettelyjen käyttöä seuraamalla.

Innovaatiopotentiaalin arvioimisessa voidaan käyttää esimerkiksi Hankintakeinon kehittämiä työkaluja.

5. Innovaatiot

Tavoite	Toimenpiteet ja aikataulu		Keskeiset mittarit
<ul style="list-style-type: none"> Edistetään vaikuttavampien palveluiden tuottamista lisäämällä innovatiivisten hankintojen osuutta kaikista hankinnoista. Vahvistetaan Turun kaupungin, seutujen ja yritysten välistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta innovaatiomyönteisen markkinan kehittämiseksi. 	<ul style="list-style-type: none"> Etsitään aktiivisesti innovatiivisia ratkaisuja yhteistyössä markkinatoimijoiden kanssa hyödyntämällä varhaisen vaiheen markkinavuoropuheluita, markkinatietoa, innovaatiokumppanuutta ja muita soveltuvia hankintamenettelyjä. Tunnistetaan asiakastarpeet innovaatioiden kehittämisessä. Tuetaan kokeilukulttuuria ja kehitetään rohkeasti uusia ratkaisuja. 	<p>Jatkuva</p> <p>Jatkuva</p> <p>Jatkuva</p>	<ul style="list-style-type: none"> Innovatiivisten hankintojen lukumäärä ja osuus (%) kaikista hankinnoista.* Innovatiivisten hankintojen tiekartan perusteella syntyneiden innovatiivisten hankintojen lukumäärä ja osuus (%) kaikista hankinnoista.* Innovatiivisia hankintoja edistävien hankintamenettelyjen käytön lukumäärä ja osuus (%) kaikista hankinnoista.* Innovatiivisiin hankintoihin liittyvien varhaisen vaiheen markkinavuoropuheluiden lukumäärä ja osuus (%) kaikista hankinnoista.* <p>(*Seuranta: muutos vuositasolla)</p>

6. Taloudellinen kestävyys

Kestävä talous on edellytys kaupungin keskeisille palveluille ja toiminnoille sekä hyvinvoinnin kehittämiseksi. Hankinnoissa harmaan talouden ehkäiseminen, kustannustehokkuuden lisääminen sekä kokonaistaloudellisuus ovat avainasemassa taloudellisen kestävyuden tavoitteissa ja toimenpiteissä.

Kustannustehokkuutta saavutetaan mm. lisäämällä kaikki toimialat kattavia yhteishankintoja ja seutuhankintoja. Isommilla hankintavolyymeilla kilpailutuksissa saadaan tuotteet ja palvelut kokonaistaloudellisesti edullisemmin. Turun kaupunki on solminut seutuhankintasopimuksen lähikuntien/kaupunkien kanssa, mikä mahdollistaa hankintojen toteuttamisen seudullisena. Myös sopimushallintaa tehostetaan, mikä luo paremmat mahdollisuudet puuttua mahdollisiin epäkohtiin niin kaupunkiorganisaation sisällä kuin toimittajien osalta.

Bonus- ja sanktiomallien käyttöä ja aiheutuneita vaikutuksia seurataan kaupungissa keskitetysti. Sopimuksista tehdään entistä toimivampia ottamalla käyttöön bonus- ja sanktiomalleja sopimuksiin, joihin ne soveltuvat. Bonus- ja sanktiomalleista rakennetaan sellaisia, että niiden käyttö hyödyntää sekä kaupunkia tilaajana, että sen sopimuskumppaneita toimittajina. Erilaisten kustannushyötyanalyysien avulla voidaan arvioida taloudellista kestävyyttä ja vaikutuksia organisaation taloudelliseen tilanteeseen.

Sopimushallinnan kehittämiseksi on otettu käyttöön uusi sopimushallintajärjestelmä. Sopimushallintajärjestelmä parantaa entisestään sopimusten seuranta ja sopimuskokonaisuuksien hallintaa. Jatkossa sopimusvastuu- ja yhteyshenkilöt, johto ja kaupungin muu henkilöstö pääsevät helpommin tarkastelemaan voimassa olevia sopimuksia sekä viestimään hankintasopimusten toimivuudesta.

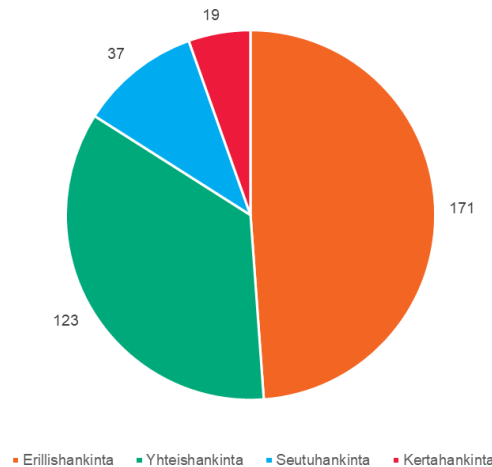
Sekä hankintamääriä että -hintoja seurataan ja analysoidaan vuosittain ja sopimuskausittain.

Keskitetyllä tilausjärjestelmällä ja sen mahdollistamalla valikoimanhallinnalla pyritään varmistamaan, että hankitaan riittävän laadukkaita tuotteita tai palveluja parhaaseen mahdolliseen hintaan.

Turun kaupunki pyrkii entistä aktiivisemmin hyödyntämään hankinnoissa ulkopuolisia rahoittajia hyödyntämällä erilaisia rahoitusinstrumentteja. Ulkopuolisesti rahoitettujen hankintojen määrää seurataan kaupungissa keskitetysti.

Harmaan talouden kitkemiseksi varmistetaan tarjoajien täyttävän lainmukaiset veloitteet ja asetetut kelpoisuusvaatimukset. Hankintasopimuksissa on harmaata taloutta koskien kirjattuna asianmukaiset seuraamukset hankintoihin. Tilaajavastuulain mukaiset tarkistukset tulee tehdä vuosittain kaikilta toimittajilta.

Kilpailutusten lukumäärä per tyyppi, 2018-2020

6. Taloudellinen kestävyys

Tavoite	Toimenpiteet ja aikataulu	Keskeiset mittarit
<ul style="list-style-type: none"> Lisätään kustannustehokkuutta hankinnoissa. Kehitetään elinkaarilaskentaa. Panostetaan harmaan talouden ennaltaehkäisyyn. 	<ul style="list-style-type: none"> Varmistetaan tarjoajan täyttävän lainmukaiset velvoitteet ja tarjoajalle asetetut kelpoisuusvaatimukset. Hankintasopimuksissa on harmaata taloutta koskevat asianmukaiset seuraamukset. 	Jatkuva
	<ul style="list-style-type: none"> Tehostetaan sopimushallintaa seuraamalla tarkoitukseen kehitettyjä mittareita. Puutetaan mahdollisiin epäkohtiin sekä organisaation sisällä että toimittajien osalta. 	Jatkuva
	<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään ja otetaan käyttöön bonus- ja sanktiomalleja sopimuksiin, joihin ne soveltuvat. 	2022-2023 > jatkuva
	<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään hankintojen elinkaarikustannusten arviointia ja luodaan elinkaarilaskennan malleja. 	Jatkuva
	<ul style="list-style-type: none"> Kehitetään ja lisätään kaikki toimialat kattavia yhteishankintoja ja seutuhankintoja. 	Jatkuva
	<ul style="list-style-type: none"> Arvioidaan hankintojen taloudellisia vaikutuksia. 	Jatkuva
	<ul style="list-style-type: none"> Etsitään aktiivisesti uusia rahoitusmuotoja hankinnoille. 	Jatkuva
		<ul style="list-style-type: none"> Sopimushallinnan järjestelmään on määritelty taloudellisen kestävyden hallinnan kannalta keskeiset ajankohdat. Järjestelmästä lähettää herätteet sopimussyhteyshenkilöille. Seuranta: kyllä/ei. Tilajavastuulain mukaiset tarkistukset tehty vuosittain. Seuranta: kyllä/ei. Ohiostojen osuus (%) kaikista ostoista ja muutos vuositasolla. Puitesopimusten hintakehityksen seuranta. Kateosto-oikeuden käytön määrä. Seuranta: kpl/vuosi. Bonus- ja sanktiomallien käyttö. Seuranta: kpl/vuosi. Ulkopuolisesti rahoitettujen hankintojen määrä. Seuranta: muutos/vuosi. Elinkaarimalleja luotu. Seuranta: kpl/vuosi.

7. Sosiaalinen kestävyys

Sosiaalinen kestävyys hankinnoissa huomioi ihmisoikeuksien, tasa-arvon, yhdenvertaisuuden sekä työelämän perusoikeuksien toteutumista hankintasopimuksissa.

Hankintojen vaikutuksia arvioidaan laajalti ja sopimuskumppaneilta edellytetään sitoutumista sosiaaliseen vastuuseen. Tarjouspyynnöissä ja sopimusehdoissa edellytetään, että toimittajat noudattavat omassa toiminnassaan sekä toimitusketjussaan ihmisoikeuksia, työelämän perusoikeuksia, voimassa olevaa työympäristö- ja työlainsäädäntöä sekä YK:n yleissopimusta lasten oikeuksista.

Myös saavutettavuuteen ja esteettömyyteen liittyvät näkökulmat otetaan huomioon hankinnoissa silloin, kun lainsäädäntö sitä edellyttää tai kriteerin käyttö on tarpeenmukaista. Sosiaalisten vaatimusten on oltava Euroopan unionin oikeusperiaattei-

den mukaisia, mikä tarkoittaa että vastuulliset hankinnat ovat yhdenvertaisia, syrjimättömiä, läpinäkyviä, suhteellisia ja vastavuoroisuuden tunnistavia.

Turun kaupunki on ottanut käyttöön hankinnoilla työllistämisen mallin, jonka tarkoituksena on edistää hyvinvointia ja ehkäistä syrjäytymistä. Soveltuviin tarjouspyyntöihin ja hankintasopimukseen sisällytetään ehto, joka velvoittaa sopimuskumppania työllistämään vaikeassa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä, esimerkiksi osatyökykyisiä, pitkäaikaistyöttömiä tai työuraansa vasta aloittavia nuoria. Työllistämisehdon lisäksi sopimusehdoissa voidaan ottaa huomioon myös opiskelijoiden työharjoittelupaikkoihin, työssä oppimiseen, oppisopimustyöllistämiseen tai työkokeiluun liittyviä seikkoja.

Tavoitteena on osallistaa kaupunkilaisia hankintojen valmisteluun esimerkiksi Kerro kantasi -palvelun avulla tai avoimilla markkinavuoropuhelutilaisuuksilla sekä tunnistaa hankinnat, joissa on mahdollisuus huomioida sosiaalisen kestävyden periaatteet.

Lisäksi pyritään varmistamaan toimitus- ja tuotantoketjujen eettisyys arvioimalla riskejä hankinnan kohteena olevien tavaroiden tai palveluiden tuotanto- ja toimitustapojen osalta. Riskianalyysejä tueksi

työ- ja elinkeinoministeriö on kehittänyt CSR-kompassi -työkalun, joka toimii tukena sosiaalisen vastuullisuuden näkökulmien huomioon ottamiseksi etenkin tavarahankinnoissa.

Sosiaalisen kestävyuden vaikuttavuutta arvioidaan muun muassa seuraamalla hankintasopimusten puitteissa työllistettyjen määrää ja lisäämällä sopimukseen lauseke, joka velvoittaa sopimuskumppaneita noudattamaan toiminnassaan ja toimitusketjussaan ihmisoikeuksia ja työntekijöiden perusoikeuksia.

Hankintojen osalta sosiaalisen kestävyuden mittareina käytetään mm. työllistämismallin käytön määrää, osallistamisen määrää sekä tarjouspyynnöissä käytettyjä ehtoja sosiaalisen vastuun vaatimuksille.

7. Sosiaalinen kestävyys

Tavoite	Toimenpiteet ja aikataulu		Keskeiset mittarit
<ul style="list-style-type: none"> Edistetään ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta, sekä työelämän perusoikeuksia hankintasopimusten avulla. Hankinnoilla työllistämällä edistetään hyvinvointia ja ehkäistään syrjäytymistä. Varmistetaan toimitusketjun eettisyys. 	<ul style="list-style-type: none"> Tarjouspyynnöissä ja sopimusehdoissa edellytetään, että toimittajat noudattavat omassa toiminnassaan sekä toimitusketjussaan ihmisoikeuksia, työelämän perusoikeuksia, YK:n yleissopimusta lasten oikeuksista, työelämän perusoikeuksia sekä voimassa olevaa työympäristö- ja työlainsäädäntöä. Tunnistetaan hankinnat, joissa on erityisesti otettava huomioon sosiaalisen vastuun osa-alueita. Hankintojen valmistelussa varmistetaan kuntalain mukainen kunnan asukkaiden osallistumisoikeus. Huomioidaan saavutettavuuteen ja esteettömyyteen liittyvät näkökulmat hankinnoissa. Edistetään heikommassa työmarkkina-asetuksessa olevien työllistymistä siihen soveltuvissa hankinnoissa. 	<p>Jatkuva</p> <p>2022-2023 > jatkuva</p> <p>Jatkuva</p> <p>2022 > jatkuva</p> <p>2022 > jatkuva</p>	<ul style="list-style-type: none"> Sopimuksissa on lauseke, jonka mukaan toimitajat noudattavat toiminnassaan ja toimitusketjunsä osalta ihmisoikeuksia ja työelämän perusoikeuksia.* Otetaan käyttöön valmisteilla olevat kansalliset sosiaalista vastuuta koskevat työkalut ja mittarit. Hyödynnetään osallistamisessa "Kerro kantasi"-palvelua ja muita osallistamisen keinoja. Seuranta: osallistamisen kehitys, vaikutus ja määrä. Saavutettavuuden näkökulma on otettu tarjouspyynnöissä huomioon silloin, kun lainsäädäntö tätä edellyttää.* Huomioidaan esteettömyys -kriteeristö hankinnoissa, joissa se on tarpeenmukaista.* Käytössä on hankinnoilla työllistämisen kaupunkitasoinen malli ja kriteerit työllistämisehdon käyttämiselle on luotu.* Seurataan hankintasopimusten määrää, joissa työllisysehtoa on käytetty. Seuranta: kehitys hankintasopimusten määrässä. Seurataan sopimusehtojen perusteella työllistyneiden määrää. Seuranta: kehitys työllistyneiden määrässä. <p>(*Seuranta: kyllä/ei)</p>

8. Ekologinen kestävyys

Hankinnat ovat keskeisessä roolissa globaalien ilmastomuutoksen hillintään ja muutokseen varautumista koskevien tavoitteiden toteuttamisessa. Turun kaupungin strategian mukaisesti kaupungin ja sen konserniyhtiöiden tulee hankinnoissaan painottaa ilmasto-, ympäristö- ja elinkaarivaikutuksia. Myös hankintalaki ohjaa hankintoja kohti ekologisesti kestäviä hankintoja.

Hankinnoilla pyritään edistämään kiertotalousratkaisuja ja vähentämään luonnonvarojen kulutusta. Ilmasto-, ympäristö- ja elinkaarivaikutuksia painotetaan kilpailutusten vähimmäisvaatimuksissa ja laatu-kriteereissä. Lisäksi huomioidaan hankintojen eläinystävällisyys sekä eläinsuojelulain vaatimukset. Ekologista kestävyttä kehitetään erilaisten ohjelmien, hankkeiden ja projektien avulla. Turun kaupunki osallistuu aktiivisesti erilaisiin ympäristöfoorumeihin, joissa hankintojen ekologista kestävyttä voidaan edistää.

Tavoitteena on huomioida kestävä kehityksen vaikutukset jo hankinnan suunnitteluvaiheessa, edistää luonnon monimuotoisuuden säilymistä ja tukea Turun kaupungin hiilineutraalisuustavoitteita mm. lisäämällä päästöttömien ajoneuvojen käyttöä kaupungin kuljetuksissa sekä kannustamalla tarjoajia huomioimaan ekologisten kestävyysperiaatteita omassa toiminnassaan. Ekologisen kestävyys tavoitteita toteutetaan myös esimerkiksi ottamalla huomioon energiatehokkuusnäkökulmat rakennus- ja infrahankkeissa sekä saneerauksissa ja toteuttamalla Euroopan vih-

reän kehityksen ohjelman, Green Dealin, vaatimuksia.

Turun kaupunki ostaa vuosittain merkittävän määrän ruokapalveluita. Ruokapalveluita tarjotaan muun muassa kouluissa ja päiväkodeissa ja osana sote-palveluita. Ruokapalveluita ohjataan hankintasopimusten jatkuvalla kehittämisellä vähäpäästöisemmiksi, huomioiden kuitenkin ruokailija-asiakkaan maku-mieltymykset ja ruokakulttuuri. Kasvispainotteisempaan ruokaan siirtymisen lisäksi ruokapalveluiden päästöihin vaikuttaa ruokahävikki. Keskeistä on syntyvän hävikin pienentäminen ja hävikin syntymiseen vaikuttaviin tekijöihin vaikuttaminen. Ruokahävikin seuranta jatketaan ja yhdessä ruokapalvelutuottajien ja toimialojen kanssa etsitään keinoja sen edelleen vähentämiseksi.

Ruoan ympäristövaikutusten kannalta keskeinen tekijä on se, miten ruoka on tuotettu: viljelty, lannoitettu, korjattu ja jalostettu. Kaupungin ruokapalveluhankinnoissa huomioidaan Motivan vastuullisesti tuotettujen elintarvikkeiden kriteerit. Ruokapalvelu- ja elintarvikehankinnoissa kehitetään Motivan kriteerejä edelleen ja lisätään toimitusketjujen läpinäkyvyyttä aktiivisella toimittajayhteistyöllä. Vastuullisuudessa huomioidaan myös esimerkiksi se, että Turku on Reilun kaupan kaupunki.

Keskeistä tavoitteiden toteuttamiselle on tunnistaa kategoriat, jotka ovat merkittävimpiä ekologisten kestävyys edistämisen, luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen ja kiertotalouden toteuttamisen kannal-

ta. Kategorioille luodaan ekologisten kestävyyskategoriatkohtaiset tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit sekä hankintakriteereitä kestävyysvarmistamiseksi. Jatkossa seurataan kategoriakohtaisesti määriteltävien tavoitteiden toteutumista. Toimittajilta vaaditaan jatkossa sisällöltään kattavampi ympäristösuunnitelma, jonka toteutumista seurataan sopimusyhteistyössä.

8. Ekologinen kestävyys

Tavoite	Toimenpiteet ja aikataulu	Keskeiset mittarit
<ul style="list-style-type: none"> Hankinnoilla tuetaan hiilineutraali Turku 2029 -tavoitetta ja Turun ilmastosuunnitelmaa 2029. Edistetään luonnon monimuotoisuuden säilyttämistä.	<ul style="list-style-type: none"> Tunnistetaan hankintakategoriat ja hankinnat, jotka ovat merkittävimpiä ekologisen kestävyden edistämisen, luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen, kiertotalouden sekä eläinystävällisyyden ja eläinsuojelulain toteutumisen kannalta. Luodaan ja otetaan käyttöön kategoriakohtaiset linjaukset, kriteeristöt, ohjeistukset ja mittarit ottaen huomioon kansalliset kriteerit ja suositukset. Kehitetään toimittajilta edellytettävän ympäristösuunnitelman sisällön vaatimuksia. Osallistutaan aktiivisesti valtakunnallisiin, seudullisiin ja Turun kaupungin ohjelmiin, hankkeisiin ja projekteihin, joissa hankinnoilla voidaan edistää ekologista kestävyttä.	<ul style="list-style-type: none"> 2022-2023 > jatkuva 2022-2024 > jatkuva 2022-2023 > jatkuva Jatkuva <ul style="list-style-type: none"> On tunnistettu hankintakategoriat ja hankinnat, jotka ovat merkittävimpiä ekologisen kestävyden edistämisen, luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen, kiertotalouden sekä eläinystävällisyyden ja eläinsuojelulain toteutumisen kannalta. Seuranta: kyllä/ei. On luotu ja otettu käyttöön kategoriakohtaiset linjaukset, kriteeristöt, ohjeistukset ja mittarit ottaen huomioon kansalliset kriteerit ja suositukset. Seuranta: kyllä/ei. Toimittajilta vaadittavan ympäristösuunnitelman vähimmäissisältövaatimus on laadittu ja otettu käyttöön. Seuranta: kyllä/ei. Seurataan jatkossa kategoriakohtaisesti määriteltyjen ekologisen kestävyden tavoitteiden toteutumista.

LINKKEJÄ JA LISÄTIETOJA:

[Kaupunkistrategia Turku 2029](#)

[Turun kaupungin strategiset ohjelmat](#)

[Hiilineutraali Turku](#)

[Kansallinen julkisten hankintojen strategia 2020](#)

[Suomen kiertotalouden tiekartta](#)